

ПРОТИВОАЛКООЛЕНЪ

ЛИСТЪ

Абонаментъ:

За година 10 лв.
Редакторъ ИВ. П. АНДРЕЕВЪ.
Варна, улица „Царибродска“, 19
— Единъ брой 1 левъ. —

Алкоола въ всичкитѣ си форми
не дава ни здраве, ни сила, ни
топлина, ни щастие. Той върши
само зло.

Толстой.

Месеченъ органъ на учителския неутраленъ съюзъ за борба съ алкоолизма въ България.

Азъ пия вода защото мозъка ми е потребенъ за много по-добра работа отъ тая да го отравямъ
Едисонъ.

УЧИТЕЛСКИ
НЕУТРАЛ. СЪЮЗЪ

за
Борба съ алкоолизма
12 май 1924 г.
СОФИЯ.

Окръжно IV.

До братскитѣ ядра и
членоветѣ на Съюза
Царството.

Скъпи приятели и приятелки,

Учебенъ край е. Настъпва отмора, почивка. Всредъ прахолякъ, миризми изживяхме още една школова година и средъ напоръ и борби — и една противоалкоолна. Тя ни донесе засмѣни, но не и събднати надежди.

Виновни сме, виновни сж!

Преди да се запутаме въ покой отмора да димимъ, нужно е да се стчетемъ за досегашното и набраздимъ бждащето. Ето защо:

I. Съгласно чл. 29 отъ устава и решението на централата третия ни редовенъ конгресъ ще се състои въ Пловдивъ, презъ първата половина на юли когато ще станатъ и конгреситѣ на Ученическитѣ, желѣзничарскитѣ, младежкитѣ и гражданскитѣ противоалкоолни сдружения, съ дневенъ редъ:

1. Откриване и поздравления,
2. Изборъ на комисии по ревизиране делата на Съюзната управа и редакционно бюро,
3. Отчетъ на съюзната управа,
4. Докладъ на комисията и дебати по отчета,
5. Отчетъ на редакцията и дебати по него,
6. Освобождаване управата и редакцията отъ отговорностъ,
7. Опредѣляне и вотиране бюджетъ на съюза,
8. Противоалкоолно училищно законодателство
9. Учредяване Младежки Противоалкооленъ Съюзъ при Учителския Неутраленъ Съюзъ за борба съ алкоолизма,
10. Избиране управителни тѣла и редакционно бюро,
11. Четене реферати,
12. Разни.

Забележка I. Точната дата на конгреса ще се съобщи допълнително.

Забележка II: Делегати на конгреса сж всички изправни членове, избрани съгласно чл. 30.

III. Понеже пжтуването ще бжде вѣроятно съ 50% намаление, то да се използва учителското право на пжтуване съ 50%, кждѣто е неудобно да се искатъ уверения отъ централата. Сжщото и за гости.

IV. Ядрата и всички членове да се изкажатъ

по дневния редъ до 15 юний и сжобщатъ най-късно до края на сжщия колко делегати и гости (поотдѣлно мъже и жени) ще посетятъ конгреса, за да се ангажиратъ квартири.

IV. Желаящитѣ да четатъ реферати да съобщатъ веднага въ централата темата на реферата (това за да се избегнатъ повторения и се засегне по широка областъ отъ нашата дейностъ).

V. Всички членове да дадатъ точнитѣ си и постоянни ваканционни адреси. Незабавно неиздѣлжитѣ се да уравниатъ смѣткитѣ съ съюзната и редакционна каса.

VI. Всѣко ядро и приятелъ да дадатъ обстояенъ отчетъ за дейността си прѣзъ изтеклия периодъ въ следнитѣ точки:

а) Противоалкоолно обучение (училище, предмети) б) четене реферати (теми, референти) в) противоалкоолни беседи и сказки, г) утра, вечеринки, представления, д) издаване брошури, позиви, хвърчащи листове, е) публични събрания, ж) манифестации и екскурзии, з) образуване ученически въздържателни дружества, младежки дружества, и) опити за затваряне кръчми, к) подаване колективни заявления за референдумъ по инициатива на съюзенъ членъ, л) акции къмъ съответнитѣ училищни и административни власти, м) посѣтени конгреси, конференции и събрания на професионални и културни организации и държани сказки и реферати, н) писани статии въ вестници или списания (име, брой, дата или възможностъ самата статия, о) записани членове по лична агитация и п) разни.

VII. Единъ живъ свидѣтелъ на неуморимия борчески и пропагандаторски духъ на нашия съюзъ е образуването на Младежки сдружения извънъ ученическитѣ. Такива сдружения има съ десетки, почти на всѣкжде кждето има съюзенъ приятелъ. Тѣ обаче стоятъ изолирани. По своята структура тѣ не се числятъ нито къмъ учащитѣ се нито къмъ възрастнитѣ. Изолирани тѣ се лутатъ и едва доживяватъ. А би трѣбовало бурно и мощно да живѣятъ. Тѣ сж утрешната надеждна противоалкоолна опора, тѣ сж живата гаранция на нашия успѣхъ. Тѣ трѣбва да се организиратъ въ свой съюзъ. Ето защо вменява се въ дългъ на всички приятели да внесатъ тоя въпросъ въ тѣхни събрания, кждѣто има възможностъ или влезатъ въ връзки съ управителнитѣ имъ тѣла, да се популяризира идеята за образуване на Младежки Съюзъ на първо врѣме при нашия съюзъ. Нека се действа щото и тѣ да бждатъ представени на конгреса масово за учредяване на съюза.

Съидейнико,

Днитъ сж преброени. Запитай се: какво стори презъ течение на годината? Колко нови членове записа? Изправенъ ли си предъ съюзната каса? Какво даде за фонда? Изпълни ли обещанието си? Ако да, напреди и последни усилия за агитация и чакай конгреса!

На последна работа!

Братски поздрави

Централна управа

Председателъ: П. Никоевски.

Секретаръ: В. Ангелова.

Къмъ хората на „последнята дума на науката“

„Последня дума на науката“ — колко мощенъ и убедителенъ изразъ! Каква смѣлость има сжщо въ него! Ала и каква отговорност! Всичко трѣбва да замлъкне предъ последнята дума, защото тя е най-меродавната и свършената и нищо предъ нея не може да устои.

Тѣй трѣбва да бжде! А е ли? — Не! Хората, които държатъ въ ржце туптящето сжрце на науката и мѣрятъ последния брой на пулсацията му, уви, сж често дори обикновено далечъ отъ всѣкаква наука хора. И своята слабостъ тѣ прикриватъ съ „последнята“, защото нѣма въ сжщностъ, последня дума, а съ туй което го нѣма най-лесно се злоупотрѣбвява. . . .

Ала да видимъ, иматъ ли нещо общо съ науката дори, а камъ ли и да засѣгатъ *последнята* дума на измжчваната наука поставенитѣ ни въпроси.

1. *Всѣко окисляване е ли ферментация?* Никое окисляване не е ферментация. Окисляването е процесъ химически, а ферментацията — биологически. За окисляване трѣбва кислородъ, а за ферментация — ферменти: микроби.

Очевидно е, че при дишането става газообмѣна съ окисляване и изхвърляне вжглекиселина и пари, а не и ферментация.

2. *Въ процеса на храносмилането образува ли се алкоолъ въ стомахъ?* Въ живия стомахъ — не! За да се образува алкоолъ трѣбва да има захарна среда, ферменти, време, благоприятни фактори. Храносмилането трае 3—4 часа само. Въ стомахъ алкоолнитѣ ферменти не могатъ да живѣятъ, солната киселина ги убива. Въ болния стомахъ, и още повече въ мъртвия, ферментация микробна става и то повечето кислотна, а не алкоолна.

Не всѣка ферментация е спиртна — всичко зависи отъ вида на ферментитѣ.

3. *Всѣка погълната отъ насъ киселина, както и стомашнитѣ сокове, съдържатъ ли алкоолъ?* Трети не наученъ въпросъ. Очевидно е, че — не! Ние гълтаме лимонна, ябълчна, оксалова и други киселини — отгдето въ тѣхъ алкоолъ! А стомашниятъ сокъ нигода „досега“ още не е съдържалъ никакви следи отъ спиртъ, освенъ, прочемъ, кога му се добави такъвъ отвънъ.

Види се, обладателъ на „последнята дума“ не прави разлика между ферментация и спиртъ; за него, има ли ферментация, това е спиртентация.

4. *Алкоолътъ помага ли на храносмилането?* —

Не! Той му пречи, понеже убива екзимитѣ, понеже разтройва сокоотдѣлянето, понеже обърква нормалното самодействие на стомахъ.

Спиртътъ разтваря тлѣстинитѣ въ чашката, а стомахътъ не е стъклена чашка. Тлѣстинитѣ се обработватъ въ червата отъ трипсинъ-фермента и жлъчката, иначе, ако се чакаше отъ спирта това, всички младежи и въздържници щѣха да загинатъ досега безъ несработени мазнини.

Ала да допуснемъ, за удоволствието на последната дума на науката, т. е. за отдавна извѣстѣлата и много подозрителна „наука“, че организмътъ ни произвежда и съдържа въ себе алкоолъ, нека го допуснемъ, — та що отъ това? Организмътъ наистина въ своята сложна лаборатория образува не малко отрови, съдържачи въ потъта, пикочъта, жлъчката, — следва ли, че ние трѣбва да ги гълтаме!

5. Алкоолътъ не сжществува въ природата той е продуктъ на *заболяване* на захарни и нишестени среди. Той само руши — умъртвява, убива, разтваря, парализира, разтройва.

Това е истинската дума на науката.

Д-ръ Хар, Нейчевъ

Отговора на г. проф. Златаровъ

Въ отговоръ на петѣтъ зададени въпроси въ бр. 9 стр. 3 колона втора на „Противоалкоолень листъ“ отговарямъ:

1. Понятието окисление е едно, понятието ферментация — друго. Тѣ не се покриватъ. Навѣрно смѣшението, което е сторилъ визираниятъ опонентъ при диспута иде отъ тамъ, че наричатъ дишането още и бавно окисление, което е право, а отъ друга страна, смѣта се, че изучаване подробния ходъ на разпадаче захарната молекула при спиртната ферментация, ще даде указания и на хода при който тая захарна молекула се разпада при физиологичното горение — дишането. Но това не значи, че дишането е единъ процесъ на спиртна ферментация; до тоя абсурдъ никой смисленъ биохимикъ и физиологъ не е стигалъ. Дори и да се минава при физиологичното деградирание на захарната молекула презъ фаза алкоолъ, това ни най-малко може да уподоби тоя процесъ на същинска спиртна ферментация или даде аргументи, че спиртътъ е необходимъ за организма. Та доказано е, че и ацетонитѣ тѣла сж нормаленъ стадий при метаболизма, само че като бегла промежутъчна фаза, но никой не смѣта ацетонътъ, бетаоксимаслената киселина и ацет-оцетната киселина за необходими на срганизма. Знае се, че при известни патологични отклонения, отъ тия тѣла може да се натрупа доста въ кръвта и тогава тѣ минаватъ въ урината. Това се случва при злокобна форма и фаза на захарната болестъ (диабета) и се нарича ацетонурия и ацидоза. Сжщото ще имаме, когато се натрупа алкоола въ кръвта а това става при употреба на спиртни пития.

2. При нормалното храносмилане никаква смисълъ нѣма да се образува спиртъ въ стомахъ: храносмилането цели да се хидролизиратъ масти, белтъчини и вжглехидрати и да станатъ годни за чревното всмукване.

3. Киселинитѣ, които внасяме въ стомахъ си съ храната нѣмаатъ никакво отнасяние спрѣмо алкоола:

тъ си сж киселини. Стомашниятъ сокъ не съдържа спиртъ. Той съдържа солна киселина, пепсинъ, лабъ и още нѣкои ензими. Всичко друго що му се приписва иде отъ *лукаваго*.

4. Алкоолътъ не помага на храносмилането: по-голѣмото количество стомашенъ сокъ, който се отдѣля отъ неговото дразнене на стомаха е сокъ недоброкачественъ: той е по-беденъ на пепсинъ. А специалната служба на алкоола да разтваря тлѣстиятъ и по тоя начинъ да помага за тѣхното храносмилане е приумица на несвѣдущи хора: смѣшно е дори да се мисли това. Па и алкоолътъ е по-добъръ разтворителъ за масти, само когато е абсолютенъ (100%), иначе той не разтваря маститѣ: нека опонентътъ опита да разтвори масло, масть, лой или зехтинъ въ ракия и ще се убеди въ никаквата разтворителна способностъ дори на 40—50% спиртъ.

5. Алкоолътъ само руши, той нищо не зида въ организма: това е доказана истина. Той не е годенъ да образува резервна храна въ организма, той обсебва кислорода на червенитѣ кръвни тѣлца и създава понижение на тѣлесната топлина, той създава условия за по-активно рушение на бѣлтъчинитѣ при процеса на метаболизма, той не е способенъ да отдаде биотермогенна енергия, той е обща протоплазмена отрова.

Колко още много може да се каже по тая тема. Интересуващиятъ се ще намѣри нѣкои подробности въ моята книга: „Основи на науката за храненето“ — курсъ четенъ на студентитѣ-медици презъ 1920/1921 учебна година — издание на Ал. Паскапевъ — София. 4.

На край ще кажа: най опасни сж получукитѣ хора: тѣ лекомисленно, спекулиратъ съ извѣстни познания и заучени понятия, само за да заблуждаватъ и себе си и другитѣ и да нанесатъ смущение и невѣра. Пжтътъ на такива трѣбва да се пресича.

Д-ръ Ас. Златаровъ
професоръ по химия — биохимия
при Университета.

Г. Г. Д-ръ Хар. Нейчевъ и Д-ръ Г. Славчевъ предъ народното учителство.

Най-мощнитѣ фактори за разрешение на голѣмата алкоолна проблема, за разпрѣсване легендата за чудотворното действие на алкоола, за събаряне изъ основи трона на царъ-Алкоола, безспорно, това сж лѣкаритѣ. Съ своята тежка авторитетна дума, подпомогнати отъ учители, духовници и интеллигенцията изобщо, тѣ ще дадатъ фронталното сражение като пръвъ и преденъ отрядъ. а съ многобройнитѣ си подрѣзки, непосредно задъ тѣхъ учителството, ще нанесатъ въ недалечното бъдеще бѣлѣскавата побѣда на алкоола и неговия крепителъ — алкоолния капиталъ.

Родолюбиви българи лекари, вѣрни последователи на колежитѣ си въ западнитѣ трезви високо просветени държави, напушатъ четиритѣхъ стени на кабинетитѣ си, и тръгватъ въсредъ народа да прѣснатъ и сеятъ здраво-просвѣтлени знания.

Така, на 13 априлъ т. г., управителя на търновската държ. болница г. Д-ръ Г. Славчевъ излезе предъ учителската педагогическа конференция въ Павликене съ рефератъ: *общественитѣ болести*

— *алкоолизъмъ, венеризъмъ и туберкуроза*. „Ще почна и ще привлѣка повече Вашето просвѣтено внимание“, каза той „върху алкоолизма, защото тази обществена болестъ е пустнала най-дълбоки корѣни въ нашия народъ и защото тя въ голѣма степенъ е предверието на всички останали“. По-нататкъ изложи: отъ кога се пие, причини на алкоолизма, сжщина и действие на алкоола, поражение на всички органи (стомахъ, сърце, дробове, бѣбреци, мозъкъ и пр.) въ човѣшкия организмъ дори и отъ умеренитѣ дози спиртни питиета, где колко се пие и има ли алкоолизъмъ у насъ. Съ статистични данни доказа, колко милиони декари земя се засява съ растения, отъ които се произвежда милиони литри алкоолъ, колко милиони работници сж ангажирани около това производство, колко хиляди спиртни фабрики димятъ да произведатъ отрови за нещастното човѣчество!

Въ края на тричасовата си речъ, референцията припомни дълга на учителитѣ къмъ въздържателната кауза и посочи *Учителския Неутр. Съюзъ за борба съ алкоолизма* въ чийто редове трѣбва да се наредатъ и почнатъ достойна борба съ общонародното зло — алкоолизма.

На 20 с. м. извѣстния у насъ горещъ борець противъ алкоола г. Д-ръ Хар. Нейчевъ, придруженъ отъ Директора на международното бюро за борба съ алкоолизъмъ г. Д-ръ Робертъ Херко, въ салона на читалище „Надежда“ предъ многобройно число учители, събрани по случай окръжната педагог. конференция въ гр. Търново, държа тричасова блестяща красноречива речъ тоже по алкоолизъмъ.

„Алкоолната проблема“, започна уважаемиятъ докторъ, това е единъ голѣмъ социаленъ въпросъ, който отдавна престана да бжде само чисто наученъ теоритиченъ. Широкото разпространение на спиртниятъ питиета въ всички обществени слоеве, сѣ по-голѣмото производство и консумация на тия питиета, голѣмитѣ и дълбоки разстрои, които тѣ създаватъ въ личния и общественъ животъ на народитѣ, закрилата имъ отъ държавата — всичко това отъ дълги години направи алкоола практически въпросъ“.

Следъ като разгледа опустошителното действие на алкоола по всички линии — отдѣлната личностъ, обществото, младежъта, специално учащата се младежъ и пр. и пр., сжщевременно съ цифрови данни илюстрира грамадния брой кръчми и бирарии въ България, които сж стигнали количествено своя апогей, което говори за преголѣмата консумация на алкоола отъ всички обществени слоеве.

„Ала ако злото“, продължи г. Д-ра. се спреше до тукъ т. е. ако алкоола действуваше убийствено само на личността, на индивида, който консумира, то все пакъ не би било тъй голѣмо, не би било тъй страшно... Жалкъ и нещастенъ е оня животъ заченатъ, когато единия стъ родителитѣ е пийналъ, ала тежко и горко на оня животъ, заченатъ въ моментъ, когато и двамата сж пийнали, — тукъ се явява най-фаталния, най-грубия случай на израждането... Въ този пунктъ на своята речъ г. Д-ра обясни хилядитѣ случаи на израждане, аргументирайки съ примери и изследвания на бележити западноевропейски лекари и общественици.

Въ редицата на мисли и чувства все отъ този родъ г. Д-ръ Нейчевъ апелира къмъ учителитѣ да

не стоятъ пасивни, а да се наредятъ като смели противоалкоолни борци въ въздържателнитѣ организации и Учительския Неутр. Съюзъ за борба съ алкоолизма!

Речитѣ на г. г. лекторитѣ и въ дветѣ конференции бѣха посрѣщнати и изпратени съ бурни аплодисменти и одобрения!

Съвеститѣ сж смутени! Учителството се раздвижва! Разколебана е вѣрата отъ „ползата“ дори и въ умерената употреба. Мъглата е прѣсната! Тъмния облакъ се дига! Проблѣсва слънце!..

Български лекари, последвайте примера на колежитѣ си! Излезте всредъ народа!

Български народни учители, наредете се подъ синиото трезво знаме на Учительския Неутраленъ Съюзъ за борба съ алкоолизма!

За да сразимъ силния и коваренъ врагъ алкоола!

Да приближимъ тържеството на въздържателната кауза!

Да спасимъ България!

с. О.-Градище.

Бейко Марковъ.

Една похвална инициатива.

Бургаский окол. учил. инспекторъ г. Ранковъ, съзнавайки, че народния учителъ би принесалъ най-големъ полза въ полето на въздържанието, за запазване младото поколение отъ единъ страшенъ бичъ на човѣчеството — алкоолизма е издалъ до всички учители въ Бургаски окръгъ слѣдното окръжно № 1796 отъ 18 II н. г.

„Въ нашата страна се заражда дѣлото на въздържността не само по едно похвално подражание на по културнитѣ народи, които отдавна сж тръгнали тъй увѣрено въ този пътъ къмъ оздравяване на болното сжврѣменно човѣчество, но и поради яснотата и очевидността на смъртната опасност, съ която алкоолизма и други груби и ниски страсти заплашватъ нашия и безъ това много злополученъ народъ.

Статистиката недвусмислено указва на голѣмото количество спиртни напитки, които нашия малъкъ народъ консумира. Всѣкидневнитѣ пѣкъ наблюдения достъпни за всѣкиго, ни даватъ понятие за грамаднитѣ загуби, които народното стопанство търпи въ врѣме парични срѣдства, въ морални и физически сили, вслѣдствие не само на форменното пиянство, но и на попивването.

Но тѣзи загуби сж още нищо въ сравнение съ непоправимитѣ нещастия, които пиянството донася не само на самитѣ пиянствующие, но и на тѣхнитѣ семейства и съграждани. Статистиката отъ цѣлия свѣтъ открива едногласно ясната връзка между престъпността и алкоолизма. Най-страшното, обаче, е това, че това не е само личенъ грѣхъ, то е самоубийство, на което става жертва не само грѣшника, а дяволско проклятие, което преслѣдва дѣца и внуци до „девета рода“. И, ако пияницата можеше да си прѣдстави, колко страдания сж прѣка послѣдница на неговата лжливна слабостъ, на това грубо и мръсно удоволствие, на което се отдава, той би билъ смазанъ подъ тежестъта на мжката, която не би имала нищо равно на себе си.

Джлга е редицата отъ най-разнолики разрушения и неджзи, що сжврѣменната наука сочи като несъмнени резултати отъ алкоолизма: парализия, епилепсия, идиотизмъ, морална аномалия — майка на прѣстѣпленията — туберкулоза, безсилие и други сж общи понятия, които характеризиратъ главнитѣ черти на безобразната и страшна фигура на това зло.

Надали ще се намѣри по прѣкъ пътъ къмъ най-вѣрна гибель на единъ народъ, отъ колкото пътя на невъздържаностъта, на алкоолизма. И ако това е страшно за велики народи, то е смъртна опасностъ за малкото българско плѣме, поставено да се бори съ неимовѣрно трудни условия за своето сществуване. На насъ е потрѣбна неуморна бодростъ, физически сили, морална издържливостъ, които само въ здрава морална душа и тѣло могатъ се почерпи. Абсолютна опасностъ за насъ българитѣ е да прахосваме и най-малката частичка отъ националнитѣ си срѣдства, защото имаме да надвишваме не нормални затруднения на едно що годе цѣлестобразно организирано сществуване, а да извършваме подвигъ. Ний тепърва трѣбва да догонваме напредналитѣ културни народи, за да можемъ успоредно съ тѣхъ да вложимъ придобивки за общото благо на човѣчеството.

Инспекцията счита за свой дългъ да покани учителството въ окръга да даде своитѣ искрени усилия за дѣлото, съ което се е нагърбила организацията за борба съ злото, като при всѣки даденъ случай при работата си за възпитанието на учащата се младежъ се старае да издигне и укрепи въ съзнанието и значението на въздържанието отъ глѣбелнитѣ страсти. За тая цѣль нека се основатъ въздържателни дружества, както за дѣцата, тъй и за възрастнитѣ въ всѣко село, за да се въдвори въ съзнанието на народа мисълъта, че дѣлото на въздържането не е само лично дѣло, а е едно обществено прѣдприятие отъ сждбоносно значение за бждащето на народа ни“.

Фондъ „Агитация и борба“.

Стани Валекъ — Габрово	10— лв.
Ганчо Господиновъ — Базаржикъ	
(Романия)	10— „
Бейко Марковъ с. О. Градище	100— „
Христо Л. Шишковъ	30— „
Денчо Константиновъ	20— „
Заакиръ Ходжовъ	10— „
Недѣлко Бончевъ	10— „
Методий п. Тодоровъ	20— „
Генчо Г. Папазовъ	5— „
Тодоръ Кънчевъ	5— „
Стефанъ Ст. Кремилевъ	2— „
Пеню Вжрбановъ	5— „
Отъ брой	1056— „
Всичко	1283— „

„Пияниятъ човѣкъ, като че пада нѣколко степени по-долу на зоологическата стълба, временно възвръщащъ се къмъ епохата, когато по-големата частъ отъ жизненитѣ му функции се е състояла въ рефлексивнитѣ движения“.

Д-ръ Н. Д. Вихдарчикъ.